

Redaksjonelt

Historisk sett gir bidragene i dette nummeret fem forskjellige kikkhull inn til romersk og italiensk historie fra 1600-tallet og frem til i dag. Teoretisk sett gir de et bidrag til et lite fokusert område i kulturarvstudier, nemlig dette feltets egen begreps- og kulturhistorie: Mens ”tradisjonelle” kulturarvstudier vanligvis har fokusert på allerede institusjonaliserte praksiser – og slik i en viss forstand tatt feltet ”for gitt” – vil de følgende artikler undersøke dette feltets historiske og teoretiske forutsetninger med romerske eksempler – nettopp for å åpne et underforsket begrepshistorisk rom i kultur- og kulturarvstudiene.

Med ett unntak, Anne Eriksens artikkel, stammer alle bidragene fra et nordisk seminar om ”Begrepsrom og minneplasser” som ble holdt ved Det norske institutt i Roma i april 2004. Seminaret var et samarbeid mellom Kulturarvprosjektet ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk (UiO), Tema Q ved Universitetet i Linköping og Etnologiske institusjonen ved Göteborgs universitet. For det første skulle seminaret historisere ”kulturarv” og beslektede begreper; for det andre skulle det belyse historiske og kulturelle forskjeller i disse begrepenes innhold ved å knytte den teoretiske og begrepshistoriske refleksjonen til Roma. Seminaret inviterte derfor til debatt om følgende grunnlagsspørsmål: Hvordan og hvorfor formuleres de begreplige feltene og kunnskapsområdene som gjør kulturarv til et sentralt begrep? Hvordan ser de semantiske feltene til begrepet ut i ulike land, til ulike tider? Dette er selvsagt spørsmål som i siste instans angår mulighetene for komparative kulturhistoriske studier av kulturarvsfenomener.

Alle bidragene forholder seg til disse grunnleggende spørsmålene: Peter Aronssons bidrag tar utgangspunkt i Bruno-monumentet på Campo dei Fiori. Deretter behandles metodologiske spørsmål i studiet av monumentkultur generelt. Aronsson kritiserer dominansen til det nasjonal-kulturelle begrepsrommet som har skygget for undersøkelser av en rekke bruk av monumenter som ikke kan redegjøres for med det nasjonale som eneste forståelseshorisont. Han argumenterer for at monumenter må forstås i prosess; ikke bare som artefakter preget av avsenderintensjonen. For å forstå denne prosessen må dermed ulike former for bruk av monumenter reflekteres med: En slik analyseform vil dermed også åpne for undersøkelse av hvordan forskjellige fortolknings- og begrepsrom blir artikulert i og med det samme monumentet.

I Bjarne Hodnes bidrag er det nasjonen og kulturarv som står i sentrum. Spesielt er det nasjonsbegrepet og A. Smiths forståelse av dette som gis kritisk begrepshistorisk belysning ved hjelp av italiensk materiale. Artikkelenes utgangspunkt er de faser det italienske nasjonsbegrepet har gjennomgått fra 1860 til i dag. Forfatteren viser hvordan man gjennom bruk av komparativ metode kan avdekke skiftende innhold i begrepet ”nasjon”. Samtidig som artikkelen viser nytteverdien til Smiths begrep om ”nasjon”, avdekker det italienske tilfellet også behovet å supplere dette. Har nasjonen en kulturell identitet når selve begrepet ”nasjon” er så historisk skiftende som det vises her?

Anne Eriksen undersøker den nylig avdøde Johannes Pauls iscenesettelse av paverollen. Ved å knytte an til Richard Bauman undersøkes det hvordan ”tradisjonalisering” oppstår som et resultat av performans og intertekstualitet. Spesielt legges det vekt på Marias

og Fatima-åpenbarings rolle i pavens iscenesettelse av sin hellighet. Minnstedet hvor sporene fra Fatima samles til et budskap om hellighet er her en "plass" på *the World Wide Web*.

Arne Bugge Amundsen ser på en grunnleggende forskjell mellom protestantisk og katolsk tradisjonstenkning. Dogmet om pavelig ufeilbarlighet settes inn i en modernites-kontekst, og ses som en eksplisitt strategi lansert av Pius IX. Med spesielt fokus på utviklingen av begrepet "tradisjon" rundt det første Vatikankonsilet, kontrasteres forskjeller i tradisjonsbegrepet langs konfesjonelle linjer. Det helt fundamentale spørsmålet som reises, er hvorvidt "tradisjon" er oversettbar på tvers av disse konfesjonelle skillene.

John Ødemarks bidrag er en tolkning av elefanten som bærer en obelisk med egyptiske hieroglyfer på Piazza della Minerva. Monumentet ble "designet" av Bernini og oppført av en av hans elever i 1667. Monumentets ikonografi ble bestemt av en pavelig komité hvor tidens ledende "egyptolog", jesuitten Athanasius Kircher, hadde en ledende rolle. Artikkelen viser hvordan det som tilsynelatende er den "andres", Egypts, kultur og tegn faktisk blir forvandlet til en "grunn" for den romersk-katolske kirkes legitimitet, at paven skrives inn i en "kulturell" og politisk ættelinje med røtter tilbake til de egyptiske faraoer.

I tillegg innholder nummeret et bokessay hvor Anne-Sofie Hjemdahl, med utgangspunkt i en antologi gitt ut av museene i Akershus, reflekterer over museumsgjenstandenes mangetydige "tale", autensitet og Aura. Arne Bugge Amundsen vurderer dødens kulturhistorie i Danmark, slik den fremstilles av Birgitte Kragh i *Til jord skal du blive. Dødens og begravelsens kulturhistorie i Danmark 1780-1990*.

God lesning!